

Religionskritiske strøtanker

af *Andreas Meng*

Nutidens toneangivne ateister er så kedelige. Til forskel fra fortidens, som kunne udfordre og udpege menneskets religiøsitet, så er nutidens ateister udelukkende fokuseret på kropsvæsker, fossiler og beviser. Men nu om dage er der sandelig brug for religionskritik, og specielt over for den missionerende ny-ateisme og sekularisme (som er noget ganske andet end sekularisering, og blot er en anden religiøs fanatisme). Og når "de" ikke vil, eller kan, så må dem der tænker den slags tanker jo bære tankerne frem, så andre mennesker kan få gavn af tankerne, eller i det mindste få dem til at tænke og kritisere. Nedenstående overvejelser kan jeg dog ikke *kun* tilskrive mig selv, da der blandt mine tanker også er frugter fra teologer, som i mange år har draget et skel mellem kristendom og religion. Det nedenstående er dog ingenlunde en gengivelse af disse teologers tanker, men et miks af frugterne fra deres arbejde og mine egne tanker. Det nedenstående kan heller ikke kategoriseres som en videnskabelig redegørelse (hvilket den skarpe læser heller ikke kan undgå at se), om end en sådan sagtens kunne komme i fremtiden.

HVAD ER RELIGION?

Den første forudsætning er, at alle mennesker er religiøse, uanset hvad de måtte kalde sig. Derfor er jeg også enig med de fleste nyateister, når de siger, at menneskets religiøsitet er "naturlig" (omend jeg mener noget andet med det ord, end de gør. Det er menneskets vilje, der er religiøs, og den er ikke blot et resultat af naturens neutrale årsag/virkningsrelation). Den anden forudsætning er, at det ikke alene er en metafysisk forestilling, der definerer en religion. Alt kan nemlig gøres metafysisk, således som jeg ser det blive gjort med fodboldklubber, enkelt personer, politiske partier og videnskabelige teorier, og således ville min redegørelse sådan set være overflødig. Det huer dog ikke folk, at man fortæller dem, at deres forhold til videnskaben eller politikken er religiøs, så det har fået nogle religionsvidenskabsmænd til at lave, hvad jeg anser for, at falsk skel mellem religionerne, således at man nu taler om "civil-religion" og "religion". For mig at se, er dette ikke en konsekvent tænkning, og ligeledes også en meget overfladisk en. En tredje forudsætning er, at jeg ikke ser på menneskets adfærd, da alle mennesker som sagt er religiøse. I stedet ser jeg på religionens dogmer og helligskrifter.

Når jeg skal definere religion, vælger jeg at analysere det religiøse væsen eller fællesnævneren. Her er jeg kommet frem til, at fællesnævneren for religionerne er, at der er visse moralske bud, som skal overholdes for at gøre guden tilfreds, således at enkelt personen opnår frelse (og dermed bliver sit egentlige selv) og/eller samfundet stabiliseres (samfundet kan forstås som universet, samfundet, verden, landet). Man kan sige, at alle

religioner er baseret på do-ut-des tankegangen.

Lad mig vise det ved at sammenligne en af de store monoteistiske religioner (islam), en ur-religion (siden vi befinder os i Danmark, så lad os tage den nordiske mytologi) og en politisk ideologi (socialismen).

Islam er ret nem at gå til, da den ligesom jødedommen bliver karakteriseret som "lov-religion", og dermed er man på forhånd givet en forståelse af, at der er en lov, man skal adlyde, for at gøre guden tilfreds. Denne gud (Allah) har sågar udformet en lov, som samfundet politisk skal agere efter for ikke at bryde sammen. Her kan vi tydeligt se, at den individuelle frelse ligeledes er bundet sammen med en politisk måde at sikre samfundet på, alt sammen bundet op på moralske love, som man skal adlyde, såfremt man vil sikre sig Allahs velbehag. Muslimen må gøre sig fortjent til Allahs frelse ved at afholde sig fra alt, der er *haram*; og til udpensle den rette vej for muslimen er der opført lovskoler, som tolker og diskuterer gudens lov, således at muslimen altid bliver holdt på den. Den gennemgribende ting er, at det er menneskets egne gerninger der retfærdiggør.

Den nordiske religion har samme mønster; her er de moralske påbud dog ikke lige så udtalte. Her gælder det også, at mennesket bliver retfærdiggjort over for guderne ved at kæmpe i sit eget liv og gøre sig fortjent til et eftermæle og et efterliv i Asgård. De mennesker, der således har gjort sig fortjent til dette efterliv, har også den funktion, at de skal være med til at sikre verdens beståen. Yderligere deltager religionens medlemmer også i ofringsfester (blóter) som skal sikre god høst og en heldig skæbne.

Mønstret gentager sig i socialismen. Her er guden dog udskiftet med et jordisk paradys, men fællesnævneren er, at bestemte menneskelige handlinger: frigørelse fra alle undertrykkende bånd, revolutionær levevis, afskaffelse af kapitalismen etc., skal frelse individet og samfundet. Det er igen menneskets egen opgave at frelse sig selv og samfundet.

Det samme kan sådan set også ses i ny-ateisternes skrifter og argumenter, hvor mennesket først er "frelst" ved at blive ren fornuft og ren empirisk data. Ligeledes frelses samfundet også ved at fjerne al tale om guder, som skulle være skyld i krig, fattigdom, undertrykkelse etc., og placere "videnskaben" (som nu bliver den nye gud) i højsædet og indrette samfundet efter dette. En ganske teokratisk tankegang, der igen er bundet op på menneskets egne handlinger.

Religionens fællestræk er altså, at menneskets gerninger frelser individet og/eller samfundet ved at gøre guden tilfreds med gerningernes offer. Bevægelsen går altså fra mennesket op mod guden.

K R I S T E N D O M M E N

At hævde at kristendommen ikke er en religion, kan få mange til at ryste på hovedet. Det ændrer dog ikke på, at kristendommen ud fra sine skrifter har et helt andet udgangspunkt, nemlig Guds gerning for mennesket. Det betyder ikke, at kristne mennesker ikke også er

religiøse, for kristne mennesker er dog netop også dette: mennesker. Men her er fokus drejet fra hvad mennesket gør, til hvad Gud gør. Vi ser religion afspejlet i den jødiske forståelse af det Gamle Testamente, men det pudsige er dog, at dette afsløres som vantro og synd. I stedet står mennesket fattigt og nøgent overfor Gud, som giver det hele af nåde ved Jesus Kristus.

At ville retfærdiggøre sig selv med gerninger, er dermed en mangel på tro på Guds retfærdiggørelse af synderen, som hele tiden vil retfærdiggøre sig selv, og takke nej til nåden.

Dette at man ikke kan eller skal gøre Gud tilfreds ved egne gerninger bevirker, at livet bliver sekulariseret, fordi man nu bliver henvist til tjeneste for næsten: gør ikke dine gerninger for Guds skyld, men for næstens skyld. Et liv i Ånden, som er et liv, hvor man ikke er hensat til at jage den ene gode gerning efter den anden, men hensat til at gøre sin gerning i hverdagens kald og stand uden at se et resultat, men fra dag til dag. Dette liv er heller ikke menneskets eget valg eller vilje, men ligeledes Guds nådige gave. Mennesket får så at sige, *givet sin væren*, i stedet for selv at ville *tage sin væren*. Og netop fordi virkeligheden er os *givet* fra øjeblik til øjeblik, fra dag til dag, så er kristendommen ikke *nyttig* eller en stige, som vi kan benytte os af i arbejdet for et mere retfærdigt samfund. Den er Guds gode gave, som gives til den synder som ikke vil have den, og som aldrig kan binde - eller benytte den. Ordet er frit!

Bevægelsen går altså fra Gud til det enkelte menneske, som bliver udfriet til at leve som menneske med sin næste:

H V A D S Å ?

For den definitionskaude melder spørgsmålet sig sikkert om, hvad kristendommen da så er, hvis den ikke er en religion. Jeg vil svare, at det for mig er to ting: en tro på Guds ja til synderen i Jesus Kristus og en relation mellem to personer: Gud og mennesket. Tro er her forstået som det, man har tillid til og stoler på. Det vil altså sige, at den kristne ikke tror på objektive, observerbare kendsgerninger, men på Guds tilgivelse ved Jesus Kristus og Hans definitive sejr over synd, død og djævel - om så det kan bevises nok så lidt. På samme måde er religionen også en tro, her er det bare med omvendt fortegn, for det er troen på mennesket selv, dets gerninger og muligheder, og en fantasi-gud, som dømmer mennesket præcis efter hvad mennesket vil dømmes efter. Med andre ord, troen på en selvprojektion, mennesket idealiseret.

Til slut må jeg derfor igen give ny-ateisterne ret (om end vi taler to forskellige sprog), for religionens kølvand er inkquisitionen, kulturrevolutionen, holocaust, GULAG og Islamisk Stat. Det er nemlig, hvad der er tilbage, når vi er overladt til os selv og vores higen efter retfærdiggørelse.